

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracija in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stalnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Katoliška cerkev pa liberalizem.

Od Drave 8. maja.

I.

Meseca avgusta 1872 prišel me je obiskat prijatelj iz Hrvatske. Neznancu v mojem za- vičaju kažem eno in drugo znamenitost, vodim ga sem ter tje, kakor to že biva pri takšnih zgodah. Nekega dne, ko se je začelo mračiti, podava se v gostilnico, kjer so se shajali boljši stanovi razne politične barve. Bilo je tamo več gostov. Sedevali k mizi, pri koji je bil moj znanec — sicer nemčur in ud „Volksbildungs- verein-a“ — ter se po navadnih ceremonijah zapletemo v kojekake razgovore. Naposled pa pride politika na vrsto.

Omenjeni znanec bil je tedaj slovenski odpadnik. Pa zakaj? Sam je rekel: „Moj rojstni kraj je na Slovenskem v okraju celjskem, starši so mi Slovenci, — pa vendar Slovincu dotle ne bom pomagal in z njim držal, dokler se bo dal za popovski cokoljmi voditi.“ Beseda „klerikalec“ še je takrat bila premalo v rabi pri Slovencih. O tistem času še so „stari“ in „mladi“ medsebojno se podpirali in pomagali. Pa blažena doba je minula. Samo par tednov pozneje, in evo — ogenj razpora se je vnel, ter še kakega pol leta samo tlel, dokler se ni svetel kokot pokazal na vrhu strehe! „Stari“, „mladi“, „klerikalec“, „libe- ralec“ — začelo se je razlegati po dolinah in planinah. Do takrat bili so vsi Slovenci še „Dummköpfe“ itd., — zdaj so postali „mladi“ omikani, „stari“ pa „mračnjaki“ . . . pred očmi „mladih“ in nemčurjev.

Liceat parva componere magnis. Dotič- nemu odpadniku izpolnila se je želja. Zapustil

je del Slovencev „popovske cokolje“, pa dotičnik je bil in ostal nemčur; pobratil se je s Slo- vencem samo na eni strani — v lažiliberalizmu. Tukaj sta si oba enaka, kakor jajce jajcu. Glede narodnosti gledata se pisano. Danes se oba trudita in nastojita, kako bi močni steber ljudskega blagostanja, bogati vir vsega blago- slova in potažbe človeškega življenja — vero — potlačila, ter jo izdala mržnji smrtnega sovraga, lažiliberalizmu. Danes morajo vero nadomestiti, mir in red vzdržati ter človeka osrečiti bajoneti, Wernld-nove puške in pa Kruppovi topovi*), širjenje trgovine in prometa iz jedne strani; a iz druge strani omika in na- predek v umetnostih in znanostih.

Ponosimo se dneve — že vrabci na strehi o tem pojejo — kakov sijajen korak je storilo naše stoletje. Pa je li svet srečnejši nego po- prej? da li se večja danes zadovoljstvo in bla- gostanje vseh? Onega, koji se na to pitanje z „da“ drzne odgovoriti, onega bi debele pest- nice in škripa zobi tlačencev, onega bi gromoviti hrup in juriš čete delavcev o dru- gem podučile, onemu bi rast zavrženega, silo- vitega capinstva po velikih mestih, onemu bi množenje samomorov, posilnic in blaznic reklo: „naša doba pač nije srečna“. Laži in maži, tako jadikovati čujemo dneve. Tatvina in odr- tija, krivorota in loternija, vpor zoper sleherni avtoriteti se množi in širi. Pa s kakošno pre- mišljenostjo, razsojem in hladnokrvnim povžit- kovanjem vseh povoljnih okolnosti se opačine in zločinstva zgajajo!

Liberalizem hvali in v zvezde kuje vse,

*) Koji pa so samo za Pruse in španske republikance. Tudi Rusija jih je nakupila, pa so se pri poskušnji pokazali, da so za — — — nič.

Pis.

kar je krščanski omiki nasprotno in sovražno. Razbrzdane človeške strasti pripomagajo z lažjo, ogovarjanjem, s krivico in silovitostjo vse mogoče zoper cerkev božjo. Ta naval je vzrok, da nekogi iz sebečnih nečednih povodov samo spoljašnje k cerkvi spadajo, ker imajo v krstnih knjigah pod rubriko „veroizpovedanje“ napisano: rimokatolik; — da se tako imeno- vani sicerkatoličani, dočim kčer nebesko na videz slabo in od sveta zapuščeno vidijo, od nje ločijo, se z modrnimi kričarji družijo in skladajo z njimi v izreku Voltaire-jevem: „Ecrasez l'infame — proč z nesramnico“.

Pri vsem tem pa se vse v resnici dobre duše krepé in se skupljajo okoli srca cerkve, ter so pripravne za njo vse žrtvovati, tudi lastno krv.

O Matici Slovenski.

Matici slovenski, ki ima sedež v Ljubljani, je po §. 1 njenih pravil namen, slovenskemu narodu pripomoči do prave omike s tem, da primrne knjige v slovenskem jeziku na svetlo daje ali vsaj podpira, da se izdada. — Kdor je mirno presodil prvo njeno desetletje, katero je k zadnjemu IX. občenemu zboru popisal bil ranjki njen predsednik dr. Costa, vidi in lahko spozna, da je Matica naša v raznih celo domačinskih opovirah vendar dokaj dobro iz- vrševala ta svoj prvi namen. Spravila je na dan mnogo res znanstvenih knjig, ktere bi drugače ne bile mogle na svetlo; in ker je družbi Mohorjevi namen ljudstvu našem da- jati bukve bolj domače, prav dela Matica, da spravlja na svetlo bolj učene. Kolikor je raz- vidno iz dosedanjih sporočil, je v tem oziru Matica z obljubljenimi rokopisi že tudi za vpri-

Francozi v Kamniku.

Zgodovinska igra iz časov francoskega gospodar- stva na Kranjskem, spisal J. Alčšovec.

(Dalje.)

Četrti oddelek se vrši pred ječo, kjer sta zdaj zaprta župan kot porok za pravega mor- ilca francoskega sergeanta in pa Janko, kte- remu preti smrt, ker je bil z orožjem v roki zasačen. Rozika je v svoji obupnosti bila sklenila podati se k francoskemu stotniku ter prositi milosti za nedolžnega očeta. Stotnik jej obljubi, da bo očeta spustil brž, ko se najde pravi morilec, ali pa če bi se zala hčerka njemu vdala! drugače ni milosti pri njem. Janko, ki je na dvorišču med stražami slišal ta pogovor, vidi da sta devišstvo in otročja ljubezen pri Roziki v velikem boju, stopi pred stotnika in reče, da je on hudodelnik, ki je vstrelil sergeanta. Stotnik ga dá zapreti in župana spusti iz ječe. Drug francoski sergent, ki je bil k francoski armadi le prisiljen, kajti oče in mati sta mu bila Avstrijanca, sliši od strani vse to, občuduje blazega mladenca, vgane,

zakaj se je izdal za morilca in da ni morilec, ter sklone rešiti ga še tisto noč in pobegniti z njim vred. Ta njegov namen pa prečrta zvesti služabnik Pavel, ki se splazi na dvorišče, z zvijačo opoži stražo pred ječo, potem odpre s ponarejenimi ključi ječo in hoče pobegniti s svojim gospodom. Toda stotnik, ki je slišal ropot, streli za begočima in rani Jankota, kterega potem po strelu privabljeni vojaki zopet primejo. Pavel pobegne, ker mu Janko veli skrbeti, da se Roziki kaj žalega ne zgodi.

V petem oddelku zvesta Drobnič, ki se svoje prostosti veseli, in Rozika, po brivcu Bertoli, kako je bil župan rešen in da ima tisti blagi mladenec biti vstreljen, ki se je za nju žrtvoval. Roziki ta blagodušnost zbudi v srcu čutila do vrlega mladenca, kterih se prej ni zavedala, dasiravno jej je prej neka ciganka v tem smislu že prorokovala. Sklene tedaj na vsak način rešiti ga, ker je prepričana, da je nedolžen. Oče Drobnič dobi to prepričanje še le, ko mu brivec Bertolo pokaže pravega mor- ilca, namreč Strašnika, kterega je videl teči iz bližnjega vrta s puško v roki. A slaba deklica ne vé še, kako bi se lotila rešitve,

kar pride Pavel in jej naznani, da on bo rešil svojega gospoda, nihče drugi ne. Pri tej pri- liki spozna, da srce Rozike bije za njegovega gospoda. Zagotavlja, da ga bo rešil, odide.

Šesti oddelek igra v sobi stotnikovi, ki je ravno podpisal smrtno razsodbo Jankovo in dal sergantu povelje vstreliti ga. Sergeant pa ima skrivno misel pobegniti z Jankom, če druge pomoči ne bo. — Stotnik dobi po po- sebnem poslanem mu potu od maršala ukaz, da ima vojaško kaso nemudoma poslati z malim vojaškim spremstvom proti Ljubljani, ker je zvedel, da avstrijski vojaki se že pomikajo od severa doli proti Ljubljani in da vtegne biti kardelo v Kamniku že drugi dan zajeto. Kasa naj se pošlje zato s spremstvom treh ali štirih zanesljivih vojakov, da ljudstvo ne bo imelo nobenega suma, da se pelje težka kasa. To povelje obljubi maršal spolniti, a prej mora še mesto videti, kako se kaznuje hudodelnik, ki je francoskega vojaka zavratno vstrelil. Ravno v tem hipu pa pride prilizovaje se Klavec, ki je pred vrati poslušal in zvedel, da ima kasa odpeljati se, ter pokaže stotniku strašen ra- čun, kterega hoče plačanega imeti, predno bi

hodnje dobro zastavljena, in le gledati bode na to, da se sprejemajo le dobri in res znanstveni spisi. Iz tega vzroka se da opravičevati, da niso ravno potrebni prepogostni shodi odborovi, dokler se pravi namen Matični spolnuje.

Bistvena naloga Matici pa je varčno gospodarstvo, da se modro ohranjuje glavnic in znanstveni namen doseže, kar se dá brez potrate. Res je učenost draga; ali milo in drago je pa tudi Slovencem vsem naših učenjakov dejansko domoljubje. Velikodušno je ravnala Matica v tem, da je vsem brez razločka, vstanovnikom in letnikom, doslej navadno dajala vse svoje knjige. Velikodušno je ravnal njen predsednik dr. Costa, kateri za svoje lastno književno delovanje nikdar ni sprejel najmanjšega plačila. Vedno se je žrtvoval njej v prid; vendar — ker ima Matica svojo hišo, premoženje v raznoterih obligacijah, v dolgovi, ki jih bo potirjevati itd., treba bode previdno obračati, da nas ne zadene kak tresk, — sedanji čas tolikanj navaden v večih društvenih početjih.

Na prvi namen književni pa na omenjeno bistveno nalogo slovenske Matice so ozirali se domoljubi, kateri so po „Novicah“ in „Slovincu“ za odbornike nasvetovali o prihodnjem občenem zboru može, ki so že od začetka društvu v dejanji ali dajanji resnični podporniki, n. pr. dr. J. Bleiweis, grof Barbo, dr. J. Ulaga, L. Svetec, prof. Vavrù, prof. Tušek, J. Gorup, ali ki sposobni koristiti hočejo mu v prihodnje n. pr. Fr. Ravnikar, deželni blagajnik in predsednik glasbeni Matice, znana pisatelja in profesorja srednjih šol V. Urbas in Fr. Wiestahler, ki imata oba že opraviti s knjigami Matičnimi, in vrli učitelj Feliks Stegnar, okrajni šolski nadzornik.

Ker bode X. občni zbor že 19. majnika t. l., v sredo po Duhovem ob treh popoldne v dvorani čitalnični, opominjamo gospode poverjenike in sploh družbenike, naj tega ne prezirajo. Nasvetovani so za odbornike omenjeni domoljubi samo po častništvu, brez pristranosti pa z ozirom na gotove koristi in potrebe slovenske Matice; toraj smo si svesti, da izvoljeni bodo soglasno in da spet o tej priliki pokažemo, da nam je res mar sloga in prava vzajemnost slovenska.

Francozi odšli. Stotniku se gnjusi pred tem izdajalcem, zato ukaže zapreti ga tako dolgo, da bodo Francozi odšli. Sergeant pa, ki ima to povelje spolniti in ima tudi piko nanj, mu bere smrtno razsodbo Jankovo, katero je ravno od stotnika prejel, a bere jo brez imena, tako da Klavec misli, da velja njemu. Potem ga potisne v stransko sobo, katero zaklene, sam pri sebi rekoč, da naj potepuh le tukaj smrtni pot poti tako dolgo, da oni (Francozi) odidejo in ga potem razkačeni Kamničani v pest dobé. V tem pride Pavel in pravi, da želi s stotnikom govoriti. Sergeant gre in stotnik pride. Pogumni Pavel, kateri je sklenil umreti, ako mu gospoda vstrelé, sili z napeto pištolo stotnika, da mu podpiše pismo, katero pomilostuje Jankota. Stotnik, bojé se, da je resnica, kar Pavel žuga, podpiše pismo, katero je bil Pavel že pisano seboj prinesel, češ, zvijača gre pred pogumom, bom pa potem poslal sergeanta za njim, ki ga ima prijeti in vstreliti z gospodom vred. Toda tudi Pavel je že na to mislil, zato hoče stotnika zapreti v zadnjo sobo, kjer bi njegovega vpitja nihče ne slišal; tako bi imel on čas pobegniti z Jankom, ker je bi za beg

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. maja.

Avstrijske dežele.

Dunajskim vstavovercem zvestoba, katero dalmatinski Slovani tako sijajno cesarju razodevajo, hudo preseda. Da bi cesarju pokazali, da navdušenosti Dunajčanov ne prekosi nihče, pripravljajo jim sijajen sprejem. Ministerstvo je, kakor se piše „Politiki“, dr. Felderja opomnilo na to, dr. Felder je reč razodel svojim prijateljem v mestnem zboru, in ti so se obrnili do nekterih društev. Denarja bodo imeli dovolj, ker bodo za to skrbeli fondi, katere imajo ti gospodje v rokah. A sam denar za to ne zadostuje. Dalmatinci so revni in niso mogli veliko žrtvovati, a vsak klic iz njihovih ust, vsak nagovor je pričal, da navdušenost ni bila prisiljena, ampak pristrčna. Kaj pa Dunajčani? Morejo li mnogi, ki so pod Hohentwartom v deželnem zboru očitno žalili cesarja, ki so z graškimi razsajalci enih misel, ki pri svojih veseljah vedno prepevajo „Wacht am Rhein“, morejo ti ljudje kar čez noč postati navdušeni domorodci? Radi bi slepili druge, pa se bodo najbrže opekli sami, ker tudi vladarji dobro vedo, da ni vse zlato kar se sveti.

Ministru Banhansu poroča „Sonn. u. Mtgs. Ztg.“, da bode prihodnje dni iz ministerstva izstopil. Nekteri pravijo, da Herbst vstopi v ministerstvo, kar pa ni verjetno; če je pa to istina, potem bi to bilo znamenje, da ministerstvo že pojema.

Graških razsajalcih iz privatnega pisma izvemo, da so nameravali na enak način napasti tudi škofa Zwergerja, če bi bili pri Don Alfonsu dosegli svoj namen. Da bi Don Alfons imel mir, so cesar po poročilu „Vaterlanda“ zaukazali, da se mu ima dati 20 vojakov, za stražo. „Tagespost“ tudi pripoveduje, da cesar vrnivši se iz Dalmacije hočejo s potom obiskati Don Alfonsa v Gradcu. Ustavoverna stranka si vsled tega prizadeva dokazati, da z razsajevalci ni v nobeni zvezi in „Tagespresse“ trdi, da rogovileži naj se ne iščejo med politično stranko, ampak med izvržekom ljudstva. Toda graški župan, pravi prav dobro „Vaterland“, je trdil, da dve tretinji prebivalcev pritrjuje rogoviležem. Potem takem steta sedaj v Gradcu dve tretinji izvržek ljudstva in le tretinja konservativcev, ki je grajalo to pobalinsko početje, sme se prištevati poštnim ljudem. To si hočemo zapisati za ušesa.

že vse pripravil. Ali stotnik spoznavši, da je prekanjen, odbije Pavlu nenadoma pištolo in se sprime z njim, da bi ga vrgel ob tla. V tem trenutku, ko Pavel vidi, da je vse zgubljeno, če ga stotnik premaga, potegne nož iz žepa in dregne stotnika, da se zgrudi; potem vleče ga v bližnjo sobo in hiti odpreti svojemu gospodu, katerega je bil stotnik po zadnji dogodbi tik sebe zapreti dal. Ko hočeta pobegniti s pomiloščevalnim pismom v roki, slišita v bližnji sobi ropot in mislé, da je tudi kak nesrečnež še zaprt, jo odpreta in Klavec pridrvi iz nje. Pavel ga spozná, nagla misel mu šine v glavo, potisne ga v sobo, kjer je ranjeni stotnik, in zbeži z Jankom. Brž za tem pride sergeant, ki se čudi, na kak način je dobil Pavel pomiloščenje za svojega gospoda. Vesel tega konca se ozira po stotniku in ko ga nikjer ne najde in trkaje na njegove sobe vrata ne dobi nobenega odgovora, pokliče vojake, ki razbije vrata in najdejo pri ranjenem in omotnem stotniku — Klavca. Ta velja zdaj za morilca stotnikovega.

(Konec prih.)

Vnanje države.

Iz Berlina se telegrafično poroča „W. Bur.“, da ruski poslanec v Londonu, grof Suvalov, je 5. maja bil pri ruskem in pruskem cesarju ter je z njima sam kosil. Dopoldne se je razgovarjal z Bismarkom, ki ga je bil tudi povabil h kosilu, pa tudi z ruskim poslaneom Oubrilom. Na večer je imel zopet pogovor z Bismarkom in drugi dan je odrinil v London.

Iz Bosne se poroča, da je zopet več kristijanov pobegnilo v vojaško granico. V Gradašcu so na povelje turškega Jazbaša oropali hiše premožnejših kristijanov; nekteri so se temu zoperstavili, pa so jih pobili, 12 pa zaprli. 2 kupca sta bežala v Bertčko ter sta reč naznanila avstrijskemu konzulu, ki jo je sporočil generalnemu konzulu v Serejevem. Ta je sicer obljubil govoriti z Derviš pašem, pa vse besede bodo zastoj, če dunajska vlada ne bode na noge stopila.

Cesarjevo popotovanje.

Mesto Kotor in okolica sta bila zvečer 3. maja krasno razsvitljena. Cesar so se na ladiji „Phantasie“ počasi vozili po zalivu ter ogledovali čarobni prizor, ki je zlasti Črnogorcem dopadal čez vse. 4. maja so na vse zgodaj dovršili svoja državna opravila, potem so se poslovili od kneza črnogorskega, ki se je še tisti dan vrnil domov, popoldne pa so se odpeljali iz Kotora v Meljine. Za slovo se je bilo od vseh krajev sošlo brezštevilno ljudi, ki so odhajajočega cesarja pozdravljali z gromovitimi živijo-klici pa z belimi robci, s katerimi so po zraku vihtili. 5. maja so cesar prišli v Budovo, kjer je bil sprejem enako sijajen, kakor povsod. Pred mestom je stal krasen slavalok, ulice pa, skoz katere so cesar šli, so bile vse pregrnjene s preprogami (tepihi).

Iz Budove so cesar 6. t. m. skoz rodovitno župansko dolino memo trdnjavic svete Trojice pa Gorazde jahali do črnogorske zemlje. Pri Mirazi je stal oddelek črnogorske vojne z godbo, ki je pri prihodu cesarjevem svirala cesarsko pesem. Vojaki so se pokazali dobro izurjene. Ker je bilo vreme jako slabo, so se kmalo vrnili ter jezdili nazaj v Kotor, kamor so vsi premočeni došli ob eni popoldne ter nemudoma z ladijo „Miramar“ odpeljali se v Risan, ki je bil na večer sijajno razsvitljen. Drugo jutro so jahali spremljani od mnogih Rišnjancev na dragaljsko planino, kjer so se 1. 1869 Krivošijanci upirali. 80letni selski starosta je cesarja nagovoril ter povdarjal, da so pod njihovim varstvom jako srečni. „V hrabrosti“, je rekel, „se ne ustrašimo nobenega, pa smo pripravljene vsak trenutek svojo kridati za Tvoje veliko cesarstvo. Nobenega sovražnika se ne bojimo. Daj nam orožje, i vsako uro smo pripravljene spolnovati Tvoja povelja.“ Ces. namestnik bar. Rodič je v imenu cesarjevem odgovoril, da cesarja veseli vse ljudstvo zbrano videti, da so jim začasno zablodbo (upor 1. 1869) že odpustili, pričakujejo pa, da bode ljudstvo z naprej ostalo zvesto ter nikdar ne pozabilo ravnokar storjene obljube. H kosilu so bili povabljeni tudi 3 občinski staroste; po tamošnji šegi spekli so bili pod milim nebom tudi 3 janjce in občinski starosta je cesarju navdušeno napil. V dragaljski trdnjavi so se zabavali s plesom in rišnjanski župan je razlagal, kako so Krivošijanci prišli k Avstriji ter s svojo hrabrostjo pripomogli deželo razširiti do sedanjih njenih mej. Vrnivši se obiskali so cesar Crkvice, Napodo in Unjirino, kjer je ženstvo plesalo kolo, ter se skoz Knezlač jezdili v Ubli in Smokovac, kjer jih je oboro-

ženo ljudstvo pričakovalo, potem pa peš šli poldrugo uro daleč nazaj v Risan, od koder so se po morju peljali v Meljine, kjer so prenočili na ladiji; drugo jutro 8. t. m. pa so obiskali mesto, ogledali šole, cerkve, bolnišnico itd. Iz Meljin podali so se še v Novi grad, kjer so bili prav pristržno sprejeti.

Po vseh krajih, ktere bodo cesar še obiskali, se delajo velike priprave in povsod imajo priliko prepričati se, da Dalmacija je slovanska. Prav smešna je trditev, da baron Rodič cesarja nalašč vodi po takih krajih, kjer se razodeva zgolj slovanski živelj. Kam pa jih hoče peljati, da bi videli kaj družega? Še po pomorskih mestih se narodnost slovanska lepo širi in župan dubrovniški je cesarja nagovoril slovanski, kar je nemčurje hudo zbolelo. Pa tolažili so se s tem, da cesar so mu odgovorili nemški, kar mu pa Dalmatinci niso zamerili, ker so vedeli, da cesar srbsko-hrvaškega jezika ne govori in nihče od njih ne zahteva, da bi morali znati vsa slovanska narečja. Slovani so tudi v tem oziru bolj potrpežljivi, kakor Nemci ali Madjari, ki mislijo, da njihov jezik je edino zveličaven.

Deželni zbori.

Dež. zbor kranjski je imel 8. sejo 8. t. m., ki je bila krajša ko navadno. Izročenihi je bilo zopet nekaj peticij odsekom, potem so se rešila oziroma sprejela sledeča poročila: Poročilo finančnega odseka o računskih sklepih deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1874; poročilo finančnega odseka za pomnoženo dotacijo 1100 gold. iz normalno-šolskega zaklada za stavbo več šol l. 1875; poročilo finančnega odseka o računskem sklepu zemljišno-odveznega zaklada za l. 1874; poročilo finančnega odseka o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za l. 1874; poročilo deželnega odbora o prošnji cestnega odbora kočevskega za dovolitev 20% cestne priklade na direktne davke za l. 1876 in 1877.

Izmed ustmenih poročil o peticijah je večje važnosti prošnja občine cerkniške na Notranjskem, da bi se odločila iz političnega okraja logaškega in vtelesila okraju loškemu; ker je prošnja dobro vtemeljena, zbor sklence dežel-nemu odboru dati nalog, da dela na to, da se ta prošnja izvrši.

O prošnji več deželnih uradnikov za zboljšanje plače predlaga finančni odsek, da se ne usliši. Sprejme se pa dr. Zarnikov predlog, naj se število diurnistov pri deželnem odboru zmanjša.

Deveta seja je bila včeraj, deseta danes.

Izvirni dopisi.

Iz Celovca, 9. maja. (Zopet velika zguba.) Po celem Sloveniji sloveči pridigar, oče slovenskih ljudskih misijonov, prečastiti gospod Janez Valjavec S. J. je danes od mrtuda zadet nagloma zamrl. Od 1. majnika je bival tu v Celovcu; mil. knezoškof so ga bili povabili, da bi vodil skoz celi mesec šmarnice pri sv. Duhu. Na videz popolnoma zdrav je krepkega glasu, kakor prejšnje večere, tudi sinoči končal nemško pridigo. Danes ob osmih pa je bil namenjen nadaljevati ob enem misijon za Slovence v celovški okolici. Cerkev je bila vsa polna; celo iz daljnih krajev so bili privreli ljudje poslušat priljubljenega oznanovalca Božje besede — a mesto z lece, pridigoval jim je naj resnejšo pridigo z mrtvaškega odra. Po zelo kratki slabosti je izdihnil preblogo dušo in preminul kot žrtev svojega

poklica. Zares: „Zelus Domini comedit eum.“ Naj počiva od svojega truda v miru!

Pogreb bode v torek.

Iz Mitwelda, 4. maja. V zadnjem dopisu sem obljubil natančneje govoriti o svečanosti rojstnega dne saksonskega vladarja. 23. aprila že zjutraj prav zgodaj je tukajšnja mestna godba po mestu imela svoj sprehod. Po vradih in mnogih privatnih poslopih so visele nemške in saksonske zastave. Dopoldne bila je slovesnost na tukajšnji meščanski šoli in realki s slovesnostnim govorom, petjem in deklamovanjem. Na prvi je govoril g. ravnatelj Bauer, kateri je našteval zasluge in zgodovino kraljeve rodovine, na zadnji pa g. ravnatelj Geselj. Zvečer so se po ulicah lesketali transparenti in je bil banket v hotelu „Deutsches Haus“. Kakošni govori in napitnice so se godile, nisem mogel zvedeti, in tudi noben tukajšnjih časnikov ni natančneje poročal.

Denarne potrebe vedno tarejo Avstrijo, od vseh krajev se sliši, da denarja primanjkuje. Zraven splošnjega denarnega pomanjkanja se je pa še papirnatemu denarju ažija naložila, da ima trgovina s tujimi državami zgubo. Srebro je bilo že iz Avstrije zginilo, ko so sosedne dežele še za srebro kupovale in za srebro prodajale. Zdaj pa, kakor kaže, se bo enaka denarna potreba tudi čez nemško cesarstvo razširila. Socijalni list „Chemnitzer freie Presse“ prinaša o tej zadevi zelo važen članek z napisom „Geldnoth, als Ursache fortschreitender Verarmungen Deutschlands“. Kar ta list v dolgem članku obravnava, naj tu ob kratkem posnamem. Pred dvema leti so liberalni prvaki na krmilu nemške vlade začeli siliti, da bi se srebrna veljava odpravila in zlata vpeljala. Vsi liberalni, od borze pitani časniki so na vse kripilje hvalili in naštevali prednosti te premembe. Kar so nemške visoke glave sklepale, se je v začetku letošnjega leta izvršilo. Mesto prednosti, so se pa hitro pokazali slabi nasledki, katerih pa ni kriva zlata veljava, ampak nemška vlada sama. Zlati denarji so se po polni vrednosti, to je po vrednosti prejšnjih tolarjev kovali; srebrni pa so za celih 10% slabiji. Dasi so bili srebrni denarji manj vredni, jih je pa vendar nemška vlada hotela z zlatimi postaviti v enako vrsto. To početje se ji je pa skazilo, in pokazali ste se dve zapreki. Prva, da države, ktere s franki plačujejo, nočejo nemškega srebrnega denarja brez priplače sprejemati. Pri podvzetji „Gott-hartsbahn“ morajo plačevati v Švici po 97 $\frac{1}{4}$ odstotkov in na nemškem pa po 9 $\frac{1}{2}$ odstotkov, in tri nemške marke se računijo mesto 3 $\frac{1}{4}$ frankov le 3 $\frac{1}{2}$ franka. Enaka zapreka, kakoršna je ta na tujem, se godi tudi v Nemčiji sami. Vlada nemškega zlatega denarja ne more vpeljati, ker ga brž bankirji za novo srebro zamenjujejo in potem juvelirjem prodajo, da pri tem 10% dobička naredi. Ravno tako se godi s starimi tolarji. Po poročilih dohaja vsak dan za 80.000 zlatega denarja iz Nemčije, da ga ondodna zlata obrtnija za zlatino porablja. Nemci bodo prisiljeni svoje novo srebro za boljše zamenjati ali pa ažijo naložiti. Prvo je ugodnejše, drugo pa ložej izpeljati. Ker se pa veljava papirja ravna po veljavi srebra, toraj ni samo pri srebru, ampak tudi pri papirnem denarju zguba. Zgoraj omenjeni list piše na koncu svojega članka jako pomenljive besede: „Und was geschieht denn von unserer grossen herrschenden liberalen Partei, um den Uebelständen abzuheffen?“ — „Sie macht Kirchengesetze!“ Liberalna stranka s takim početjem vedno bolj zgublja svojo veljavo v kljub hvalisanju in lažem po njenih

časnikih. Nemški narod vedno bolj spoznava njih sleparije, in če bodo vedno tako dalje ravnali, ne bo dolgo trajalo, da se bo Bismark s svojimi privrženci z vladinega krmila v prepad zvrnil. Nemški liberalni stranki nasprotniki že zelo presedajo, ker jim po svojih časnikih mnogo neprijetnih pod nos drobé. Pa tukajšnja liberalna stranka je vaši ustavoverni zelo podobna. Časnikov, ki jej napake očitajo, ne more trpeti in jih, če le mogoče, z denarno globo ali z zaporom vrednikov kaznuje. Resnica jim preseda čez vse!

V zadnjem dopisu sem omenil dopisnika „Kärnt. Bl.“ iz Ljubljane, in že zopet vidim nek njegov dopis. Zdaj se je ta visoki učenjak spravil čez slovensko gledališče v Ljubljani. Posebno očita, da se v njem grd jezik govori. Kaj pisatelj s tem misli, ne vem. Ali morda igralci nepravilno govoré, ali pa mu je slovenski jezik sploh grd jezik? Ko sem jaz bival v Ljubljani, vem, da se je v gledališči še dosti čista slovenščina govorila bolje in pravilneje, nego na mnogih nemških nemščina. Če pa pisatelju slovenski jezik ni lep, se je pa tudi na glavo postavil. Jaz in on ne moreva soditi o lepoti jezikov, ker nisva jezikoslovca, zatoraj mi velja pregovor: „Čevljar ostani pri svojem kopitu“. Še mnogo bi mu imel povedati, ali ne zdi se mi vredno črniti za odgovore na njegova napadanja na slovensko narodnost.

V začetku tega leta sem enkrat omenil tukajšnjega „Oester.-Ung. Leseverein-a“. Zdaj hočem še nekoliko povedati, kako vsa ta reč stoji. To društvo je bilo ustanovljeno prav za prav že pred dvema leti, pa se je že dvakrat razšlo in z nova izcimilo. Letos se je ustanovilo v začetku novembra. Brž so udje najeli bralne sobe in naročili nekaj časnikov, pa ne iz Avstrije, ampak iz Nemčije. Društvo ni imelo družega avstrijskega na sebi, kakor ime in ude; značaj pa je bil popolnoma nemški. Po novem letu se je toliko predruščilo, da so naročili tri časnike iz Avstrije: „Prager Abendblatt“, „N. Wiener Tagblatt“ in „Kärnt. Blätter“, liste, ki so le toliko avstrijski, da v Avstriji izhajajo. V društvu pa povsod Nemci in Madjari zvonec nosijo. Pomenljivo je tudi, da društvo tako hitro opravnike spreminja, kot Turčija ministre. Od novembra ima že četrtega predsednika in tudi druga opravila so že v drugih ali tretjih rokah. Število udov pa menda namesto da bi se vekšalo, se manjša; v začetku bilo jih je 25, zdaj jih je le 17. Pred velikonočjo so se tolažili, da pride več novih dijakov iz Avstrije in da bodo pristopili k društvu. Prišlo jih je res nekaj, toda vstopil je le eden, izstopila sta pa dva v tem času. Kakor si prizadevajo, jim vendar vse narobe gre in že se sliši, da se morda društvo razide. Kakor to društvo gre rakovo pot, tako pa slovansko dijaško društvo „Ognisko“ napreduje. V začetku je imelo 8 udov in zdaj jih ima 19. Časnikov ima 11, med njimi nekatere največje poljske liste, kakor: „Kłosy Tigodnik ihostniwiany“, „Czas“ itd. Napredek se pri tem društvu ne dá tajiti. Samo to je želeči, (?) da bi se tukajšnji Poljaki malo bolj z Rusi sprijaznili, da bi poslednji tudi vstopili v društvo, kar se dozda še ni zgodilo.

V petek bo na tukajšnji tehniki svečanost vstanovljenja (Stiftungsfest) in bodo imeli tehniki izlet v bližnji kraj Leissnig; tudi nekteri učitelji se bodo slovesnosti vdeležili.

Tukajšnje mesto je tudi zadela nesreča; smrt je pobrala župana g. D. Stumra. Dalje časa je že bolehal na pljučih in po telegrafic-nih poročilih je predvčerašnjim v Veroni na Laškem umrl, kamor je bil šel zdravja iskat.

Njegovo truplo mislijo sem pripeljati in na mestnem pokopališču izročiti črni zemlji. O pogrebu bodem morda prihodnjič kaj omenil.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. maja.

(Včerajšnja seja dež. zbora kranjskega) je trajala šest ur, razgovori so bili zelo živahni. Dr. Bleiweis je podal načrt postave o učenju slovenskega jezika na ljubljanski realki. Dežman je spodbijal nujnost tega predloga, ki se je pa vendar-le spoznala; dr. Zarnik je stavil nujni predlog, da se iz srede zbora voli deputacija 9 odbornikov, ki naj bi se — na čelu dež. glavar — podala v Št. Peter poklonit se cesarju vračajočemu se iz Dalmacije. Predlog je bil na današnje seje dnevni red postavljen. —

Za tem pa podajo posl. Rudež in tovariši interpelacijo do vlade, ali pri vsih nepostavnostih in goljufigah, ki so se pri volitvah za kranjsko kupčijsko zbornico godile, ta zbornica vendar-le ne bo razpuščena. Interpelacija je obširna, deželni glavar jo hoče, ob kratkem povedavši zapopadek njen, izročiti vladnemu načelniku; temu protipravnemu namenu se pa ustavlja narodna stranka, vname se precej živahen razgovor, čegar konec je, da deželni glavar obljubi, da bo dal interpelacijo prebrati brž ko bo sam jo bolj natanko pregledal. Narodna stranka potem protestira zoper predsednikovo postopanje. Konec seje se prebere interpelacija, na katero vladni načelnik vitez Widmann odgovarja z nekako bolj osorno besedo rekoč, da na to interpelacijo ne bo dal nobenega odgovora.

V tej seji je bil tudi vkljub hudemu nasprotovanju nemčurjev sprejet nasvet gospodarškega odseka, da se kupi grajščina Grm ali Raka za osnivanje niže kmetijske šole na Dolenjskem. Tedaj je ta reč rešena. Več o tej mikavni seji prihodnjič.

Razne reči.

— Na gorenjski (Rudolfovi) železnici bodo od 15. maja naprej skoz vse poletje iz Ljubljane v Belak odhajali 3 vlaki: prvi kakor doslej pet minut pred 4. uro zjutraj, drugi (mešanec) ob 10. uri 40 minut dopoldne, in tretji (mešanec) ob 6. uri 35 min. popoldne. Dohajali bodo tudi trije vlaki: prvi kakor doslej ob 2. uri 35. min. popoldne, drugi ob 7. uri 45 min. zjutraj, tretji pa ob 6. uri zvečer. Ob tržnih dnevih in praznikih posebnih vlakov ne bo.

— Slovensko katoliško politično društvo se je 2. maja ustanovilo v Selcih na podlagi od visoke vlade potrjenih pravil. Upati je, da ne bo brez sadu, ker že pri ustanovitvi je bilo veliko možakov pričujočih, in sliši se, da jih bo pristopilo še mnogo. Bog daj, da bise kmalo tudi drugej po Slovenskem ustanovila taka društva, ker edino le tako zmoremo rešiti, kar se še rešiti da.

— Spodletelo. Od Drave se nam piše: Dva človeka, kojima je remeslo: igra, podala sta se iz Maribora v ptujsko okolico. Hočeta „kupiti vina“ pri nekem gospodarju. Ko se ga malo „nacukata“, nečeta vina, ker je novo. Hočeta starine. Po ovo napotita se k drugemu gospodarju, ki ga še je nekaj imel. Šla pa sta tje, ker sta slišala, da ta gospodar včasih rad za kratek čas pokarta. Prideta, poskusita vino, nagovorita gospodarja kartat. Kar rečejo, to storijo. Pa gospodar je znal dobro paziti, ter sta izgubila do 800 for. Za

pot nazaj v Maribor zastavil je eden pri nekem kmetu svojo uro. Za vino se nista pogajala, kar tudi nista namenila.

— Iz Gradca se nam piše: Danes 7. t. m. dopoldne ob 10. uri je umrl tu v Gradcu oče Ulrih Greiner, cisterc. reda iz Rein-a, prednik društva za cerkveno umetnost in izdajatelj lista „Kirchenschmuck“, še le 44 let star. Le kake 3 ali 4 tedne je bolehal. Zguba za škofijo in za omenjeno društvo je velika. Vsaki teden eno uro je bogoslovcem predaval cerkveno umetnijo že kake 3 ali 4 leta. Že zdaj se je vidil lep sad tega društva, posebno pri zadnji razstavi, malo pred letošnjo veliko nočjo. Zadnji čas je bil prefekt Rein-skih klerikov, ki v Gradcu bogoslovske šole obiskujejo. R. I. P.

— Diocezansko konferencijo je sklical z okrožnim pismom dne 31. aprila za mesec september zagrebački nadbiškop Mihajlovič v Zagreb. Pravico vdeleževanja imajo metropolitanski kapitel, vicearhidijakoni in po en župnik iz vsacega okraja. Ona ima za najprvije nalogo posvetovati se zaradi oskrbljenja invalidnih duhovnov, bo pa tudi pretresovala o izpeljavi novih šolskih ljudskih postav. To bi bil prvi duh o tridentinskem diocezan-koncilu!

— Preklinjevanje je v nekterih krajih na Laškem prišlo tako v navado, da je starašinstvo z veliko večino v načrt kazensko postavlo sprejelo tudi določbo, da preklinjevalci se imajo kaznovati z ječo do enega meseca. Tudi marsikje drugej bi bila taka postava potrebna.

— Duhovske spremembe v goriški nadškofiji: Č. g. Adolf Harmel, kaplan v Cirknem je postal farni oskrbnik v Šebreljah. — V. č. g. Andrej Brezovčič, do sedaj vikar v Štanjelu, je dobil faro Richenberk in 3. t. m. je bil instaliran.

— Friderik II. je necega dne gledal skozi okno, zapazil pa je, da je vzel strežnik iz tobačnice malo tabaka; on mu ni branil, a obrnil se je ter mu rekel: „Ali je po tvojem okusu tobačnica?“ Strežaj od strahu ne more ziniti. Kralj ponavlja vprašanje. Strežaj odgovori, da se mu zdi lepa. „No, tedaj jo vzemi“, reče kralj, „za obadva bi bila tako premajhna“.

— Prva resnična beseda. Neki gozdnar je bil znan lažnjivec. Enkrat je pripovedoval povest, ki je pa bila resnična, kar so tudi poslušalci vedeli. Kar začne hudo kašljati! „Kaj mu pač je, da tako hudo kašlja?“ vpraša nekdo. „To je prva resnična beseda“, odvrne drugi, ki je kedaj prišla iz njegovih ust; zato kašlja, ker je še njegovo grlo ni navajeno“.

— Tatov svet. Strojarije ne sel v Frankfurtu med množico ljudstva veliko majbnih koč na hrbtu. Za njim je šel zviti tat, ki je prav hitro skoz kože naredivši luknjo, potegnil vrstico, potem pa jo privezal k svojem gumbu ter potegnil kože čez svojo ramo. „Moje kože“, vskliknil je strojar. „Vidite ljubi mož“, reče tat, „drugokrat naredite, kakor jaz. Privezal sem kože k svojem gumbu, pa mi jih ne more nihče vzeti.“ Reče ter zgine med množico. Potepuh si vselej vé pomgati

Vprašanje mestnemu magistratu.

Danes dopoldne k meni prikorači neki gospod policaj, mi pokaže svoje noticine bukvice, govoreč: „Vejo zakaj se tukaj handla, tu je wegen sekretov za sanität, ta le cegelnice preberejo“, in mi pokaže neki od gosp. dr. Kovača pod-

pisan nemšk oglas, ktere ga nisem hotel čitati ter mu ga nazaj dal tirjajoč slovenski dopis. Ker je policijska blagorodnost odhajaje žugala, da me bo že učil, vprašam slavno županstvo:

1. Je li postavno, da se slovenskim prebivalcem dajejo mestni ukazi le v nemškem jeziku, le od dr. Kovača podpisani? ne pa od mestnega župana.

2. Ima li gospod policaj meni protiti, ako jaz kot zvest in pošteno davke plačujoč avstrijski državljani opirajoč se na §. 19. ustavnih postav od gosposke tirjam ukaze v svojem domačem jeziku?

3. Ali nima magistrat prej bolj važnih zadev vravnati kakor so stranišča, in zakaj se gospodarji s temi rečmi vedno mučijo in nadlegujejo; mar bolezn le edino iz stranišč izvirajo?

V Ljubljani 7. maja 1875.

Josip Regali,
mizar in hišni posestnik.

Eksekutivne dražbe.

13. maja. 3. Fr. Plevel-ovo iz Krške vasi (3000 gl.) v Zatični. — 2. Janez Fritze vo iz Nemške loke (400 gl.) — 2. Jožef Bruner-jevo (3340 gl.), obe v Kočevji.

14. maja. 3. Tone Škoda-vo iz Gradiša (235 gl.) v Ratečah. — 3. Luka Tomšič-ovo iz Bač (1350 gl.), — 3. Jan. Bile-ovo (4800 gl.), obe v Bistrici. — 3. Helene Janežič-ovo z Zgornjega jezera (1950 gl.), — 3. Mih. Šušteršič-ovo iz Lipsenj (1070 gl.), obe v Ložu. — 3. Ludv. Nič-ovo (3500 gl.) v Ipavi.

15. maja. 3. Jan. Virant-ovo iz Smerja (2430 gl.) v Ljubljani. — 3. Jan. Novak-ovo iz Podgore (1280 gl.), — 1. Jan. Tekavec-ovo iz Dvorske vasi (845 gl.), — 1. France Kralič-ovo iz malega Ločnika (920 gl.), — 1. Janez Mauser-jevo iz Hočuja (1886 gl.), vse v Laščah. — 3. Matevž Overstar-jevo iz Zlatenka (2330 gl.) v Ribnici. — 1. Janez Ferlan-ovo iz Slapa (11190 gl.) v Ipavi.

Na Štajarskem.

18. maja. Mart. Prevalnik v Dobrovi, 1800 gld. — Jož. Detiček v Štatenbergu 1000 gld. — Jož. Novak v Žerovincih, 2044 gl. — Prostovoljno razkosanje posestva Marije Zelcar v Rupčah bo 10. maja.

Telegrafične denarne cene 10. maja.

Papirna renta 69.30. — Srebrna renta 74.20. — 1860letno državno posojilo 111.25 — Bankine akcije 963. — Kreditne akcije 228.75. — London 111.40 — Srebro 102.85. — Ces. kr. cekini 5.29. — 20Napoleon 8.91.

Denarstvene cene. 5. maja.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		70.50	70.60
5% renta v srebru		74.80	75.—
Srečke (lozi) 1854. l.		105.—	105.50
" " 1860. l., celi.		111.60	111.90
" " 1860. l., petinke		116.—	116.50
Premijski listi 1864. l.		138.—	138.25
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		93.—	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		86.50	—
Ogerske po 5%		79.75	80.25
Hrvške in slavonske po 5%		80.75	80.75
Sedmograške po 5%		78.—	78.50
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		967.—	968.—
Unionske banke		114.65	115.25
Kreditne akcije		238.—	238.25
Nižoavstr. eskomptne družbe		800.—	805.—
Anglo-avstr. banke		136.50	136.75
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gld. a. v.		164.25	167.75
Tržaške " 100 " k. d.		109.—	109.50
" " 50 " " "		54.50	55.—
Budenske " 40 gld. a. v.		27.75	28.50
Salmove " 40 " " "		35.75	36.50
Palfi-jevo " 40 " " "		27.75	28.—
Clary-jevo " 40 " " "		27.50	28.—
St. Genois " 40 " " "		27.50	28.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "		21.25	21.50
Waldstein-ove " 40 " " "		22.75	23.75
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5.26	5.27
Napoleonsd'or		8.88	8.88
Srebro		102.75	102.80

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.